

- ▶ **Tak for i år og Glædelig Jul – nu med julegaven 2023**
- ▶ **Pluk fra ESPEN 2023**
- ▶ **Ernæringsugen – rapport fra Legatmodtager, Esbjerg Sygehus medicinsk B2.1**
- ▶ **Klummen**

DSKE siger tak for i år og Glædelig Jul

Af Mette Holst

Så kom vi til syvende og sidste nyhedsbrev fra DSKE for 2023. Og sikke et år. Efter et lidt mere stille 2022, hvor vi lige skulle i gang med de fysiske møder igen, har det været rigtig dejligt at se så mange deltagere i vores "real life" events i år. 2023 har stået på nyskabelser i regi af DSKE, hvor vores første DSKE-udarbejdede kliniske retningslinje om refeeding syndrom udkom, og ikke mindst, hvor lærebogen Klinisk Ernæring udkom i 6. udgave, med rod i DSKE. Begge er blevet rigtig godt taget imod, og vi glæder os til at se resultaterne af det pågående arbejde med 2 nye retningslinjer, "Dehydrering og Væsketerapi," samt "Cøliaki".

Den vakse læser har måske observeret at dette er nyhedsbrev nummer 99. Jeg håber der er nogen der vil bringe spændende indlæg til Jubilæumsnummeret der udkommer i uge 6, med deadline for indlæg mandag 5. februar 2024.

Tak til alle bidragsydere for supergode indlæg i år. Allermest tak til **Jens Rikardt Andersen**, for med Klummen at holde os opdaterede og at give vores forudindtagethed (min i hvert fald) et lille spark bagi i hvert nyhedsbrev.

Vi glæder os til at se jer til en masse spændende arrangementer i 2024. **Glædelig jul**

Julegaven 2023 mm.

Af Mette Holst

Jeg kan faktisk ikke rigtig komme i tanker om hvilken sundhedsfaglig person der ikke vil blive superglad for den nye lærebog i Klinisk Ernæring. Den dækker

praktisk talt alle fagområder og indfaldsvinkler indenfor sygdomsrelateret underernæring, og er skrevet i et sprog der kan læses og forstås af alle sundhedsfaglige. Specialeteknisk er den tilstrækkeligt dækkende til at selv en "ikke ernærings overbevist" må have respekt for at ernæringsindsats er relevant og kompleks, men håndterbar. Den bedste gave. Tjek evt. Pricerunner.

En anden gave jeg selv har fået for nylig, er kendskabet til "**Best Practice Nordic**" <https://bpno.dk/> (Nej- dette er ikke en reklame). Fra hjemmesiden: *BestPractice Nordic formidler specialetilpasset, aktuel og klinisk relevant viden om nye indikationer og behandlinger, studier, guidelines og best practice, der optimerer patientbehandlingen. Indholdet er produceret i samarbejde med nationale specialeredaktioner og specialister.* Medlemskab er gratis og man kan abonnere på nyhedsbreve fra alle de specialer man interesserer sig for, og også gå ind og læse tidligere artikler. Der er "big surprise" ikke meget om ernæring i nogen af tidsskrifterne endnu, men det kan vi jo gøre noget ved. Henrik Højgaard Rasmussen og jeg selv er startet for nylig med en artikel til "Almen praksis" og "Sygeplejersken" <https://bpno.dk/artikler/ernaeringsindsatser-i-almen-praksis/>. Bare et juletip☺.

Pluk fra ESPEN 2023: Sygeplejersken/Udviklingskoordinator for ernæring

Af Lotte Boa Skadhauge

The GLIM concept in 2023 – time for update?

GLIM kriterierne skal danne basis for diagnosen underernæring i Europa. En spændende session på ESPEN kongressen satte fokus på, hvordan det går med implementering i klinisk praksis. **Det korte resumé;** Implementering af kriterierne "vægttab", "nedsat kostindtag" og "BMI" er implementeret hos imellem 82 til 96 procent af de adspurgte europæiske hospitaler. Derimod giver kriterierne "inflammation" og specielt "nedsat muskelmasse" implementeringsudfordringer og ser ud til at være svære at opsætte til klinisk praksis. GLIM arbejdsgruppen vil arbejde videre med at udvikle "cut-offs" ift. muskelmasse med højde for køn, BMI og etnicitet, så implementering i klinisk praksis kan blive lettere.

Ernæringsugen ved Esbjerg Sygehus afdeling B2.1. Rapport fra Legatmodtager

Af Mie Dahlhus Bønnelykke, Klinisk diætist

Ernæringsugen 2023 er vel overstået og vi kan se tilbage på hvad der gik rigtig godt.

Starter vi fra begyndelsen, hvor emnet skulle vælges gik vores tanker tilbage på ernæringsugen 2022. Her havde vi sat det hele stort op, hvor mange faggrupper bidrog til et rigtig givende oplæg. Men men, vi har en rigtig travl hverdag og det var meget begrænset med fremmøde til vores oplæg, da ressourcerne ikke er til at plejepersonalet kan gå fra ½ -1 time. Læringen fra 2022 er at for, at det overhovedet skal give noget, skal vi tænkte meget mindre. Emnet skulle ud over, at imødekomme mangel på tid, også tage hånd om en ernæringsrelateret problemstilling her på afdelingen.

Vi har her på vores sengeafsnit diabetes, nyre og DÆMP, hvor mange patienter er meget småtspisende. En stor del af patienterne er sengeliggende og kan derfor ikke selv gå i patientkøleskabet. Ligeledes har vi med en generation at gøre, der er meget beskedne og vil derfor ikke ringe efter et mellemmåltid.

Personalet har meget travlt, især det første 4-5 timer af dagen. Hermed bliver formiddagsmåltidet hurtig skippet. Da mellemmåltider til småtspisende gerne skal bidrage med 30-50% af behovet, blev vi der står for ernæringsugen, hurtigt enige om at fokus skulle være mellemmåltider.

Hermed endte vi med at hele tanken skulle være småt men godt. Lille intervention og fokus på de små måltider. Dette med håb om, at både personale og især patienter får noget ud af ernæringsugen 2023.

Vores fokus områder blev til:

- Synlig vogn placeret centralt på torvet ved hvert mellemmåltid.
- Billeder på torvet, til inspiration til patienter og pårørende.
- Billeder + opskrifter på små lækre retter. Alle retter der kan tilberedes ud fra vores sortiment. Med større variation i retter, var vores håb at vi bedre kunne imødekomme patienters NIS-faktorer. Ligeledes er der patienter der har været indlagt længe, som er ved at løbe træet i yoghurt, proteindrik eller kiks med ost – groft sagt.

For at vide om vores lille indsats ville hjælpe, ville vi finde baseline. Dette fandt vi af ved et afkrydsningsskema.

Måltid	Hvor mange der blev tilbudt
Formiddagsmad	10,6%
Eftermiddagsmad	60,2%
Sen aften	52,9%

Eftermiddagsmåltidet synes vi generelt fungerer ret godt, derfor var vores håb, at vi kunne nærme os de 60% ved de andre mellemmåltider.

I uge 44, hvor vores små interventioner blev sat i værk, så tallene således ud:

Måltid	Hvor mange der blev tilbudt	Stigning
Formiddagsmad	28%	300%
Eftermiddagsmad	59%	
Sen aften	78,3%	150%

Vi mener selv at kunne konkludere at småt er godt!

Der er stadig plads til forbedringer og vi er super motiveret. Vi har haft så meget gavn af vores legat, som har gjort det muligt, at tilberede nogle anderledes retter ud fra vores sortiment. Det er vi meget glade for og køkkenredskaberne vil også blive brugt i alle de andre uger, end uge 44, hvor ernæring også er vigtig.

OBS: Fra 2024 afholdes ernæringsugen i uge 45, altså 4-8. november 2024

ESPEN Blokmedlemskab

Medlemskab til Espen fornyes automatisk hvert år, ved behov for udmeldelse, send mail til dske@dske.dk senest fredag d. 05.01.2024.

Kommende priser og legater

Af Lotte Boa Skadhauge

Indstillinger til Jens Kondrup prisen

Hvem skal have Jens Kondrup Prisen 2024? Prisen er på 10.000 kr. Den tildeles et medlem af DSKE, som har gjort en forskel inden for behandling af sygdomsrelateret underernæring. Kriterier, som indgår ved vurdering af indstillede kandidater: • Gennemførelse af klinisk betydende projekt eller intervention med udbredelsesmulighed • Aktiv behandling eller forskning inden for sygdomsrelateret underernæring • Internationale perspektiver af forskning inden for sygdomsrelateret underernæring.

Kandidater kan indstilles til DSKEs bestyrelse ved kontakt til bestyrelsens sekretær (bestyrelse@dske.dk) senest 20. januar 2024. Alle medlemmer af DSKE kan indstilles, og alle enkeltpersoner kan indstille kandidater. Indstillingen skal være begrundet og på højst 200 ord. DSKEs bestyrelse vælger modtageren af prisen blandt de modtagne indstillinger. Prisen kan ikke tildeles aktuelle medlemmer af DSKEs bestyrelse. Prisen uddeles ved årsmødet i klinisk ernæring, hvor prismodtageren holder en forelæsning på ca. 20 minutter

Nutricias Forskningslegat i Enteral Klinisk Ernæring 2024

Legatets formål er at fremme dansk baseret praxisnær forskning inden for enteral klinisk ernæring og appellerer til ansøgere fra både primær og sekundær sundhedssektor. Ansøger skal være DSKE-medlem. Forskningslegatet vil blive uddelt på Årsmødet i Klinisk Ernæring i Århus d. 3. maj 2024. Legatet er på 25.000 kr. Ansøgningsfrist 2. april 2024 kl. 12. Se information om ansøgningsprocedure under "legater" på www.dske.dk.

Klummen

Af Jens Rikardt Andersen

KOL uanset undertype er et kæmpe problem i Danmark. Vi ryger ret meget, og klimaet er ikke venligt, når vi først har fået diagnosen. Vi synes også, at vi ved at vægttab også er et tillægsproblem, men dokumentationen er ikke særlig god. Yde et al (Clin Nutr 2023 42:2173-80) undersøgte prospektivt 187 ambulante danske patienter med et utilsigtet vægttab på mindst 5% på 3 måneder. Median BMI ved start var 26,8. Patienterne blev fulgt i 1 år. Vægttab var relateret til ca. 3 gange øget risiko for indlæggelse i mere end 5 dage, dårligere livskvalitet og øget risiko for opblussen i KOL. Der kan jo ikke herske tvivl om, at vægttab er dyrt for samfundet og belastende for patienten med KOL, men hvad gør vi ved det?

Fekete et al (Nutrients 2023 7;15:3902. doi: 10.3390/nu15183902) fandt 26 RCT-artikler i et systematisk review af publikationer mellem 2018 og 2023. Deres konklusion blev at komponenter fra Middelhavs kosten baseret på protein, omega-3 fedtsyrer (fed fisk) og grøntsager har dokumenteret gavnlig effekt. Som sædvanlig var der intet estimat af "effect-size" eller compliance (dose-effects), men det er da en start. Høj-protein-diæt blev testet på danske patienter oveni et igangværende lunge rehabiliteringsforløb (Møgelberg et al, Dan Med J 2022;69:A03220185) og viste signifikant bedring i gangdistance, selv om patientgrupperne var meget små, og compliance var relativt lav (75%). Proteinindtaget blev i interventionsgruppen kun øget fra 1,2 g/kg til 1,3 g/kg. Kontrolgruppen indtog 1 g/kg. I standardforløbet (kontrolgruppen) var der ingen specifik ernæringsintervention. Effect size var en gevinst på 97 meter på 6 minutters gangdistance svarende til ca. 25% på 12 uger. De øvrige ADL-mål var uden signifikante gevinster, men n var også kun 7 og 3 patienter i de 2 grupper. Alt i alt ser det ud til at en øgning i proteinindtaget er en god ide hos patienter med fysisk aktivitet i et rehabiliteringsprogram.

Adskillige tidligere forsøg på at gennemføre RCT i København hos KOL patienter er strandet pga. at patienterne ikke orker at deltage og at compliance er meget lav til interventionerne. Noget lignende er oplevelsen med patienter med hjerteinsufficiens, så iltmangel er nok den fælles faktor. Sådanne problemer kunne let være årsagen til, at der er så få regelrette interventionsundersøgelser.

Begrundelserne for middelhavsdiæten nævnt i ovennævnte systematiske review er noget sværere at forstå. Muršić et al (Monaldi Arch Chest Dis 2023;13. doi: 10.4081/monaldi.2023.2667) undersøgte forskelle på ernæringsstatus inden for Kroatiens grænser (egne ved Middelhavet og fjernt fra Middelhavet) med 534 KOL patienter. De fandt ingen væsentlige forskelle. En hel del publikationer har beskæftiget sig med anti-inflammatoriske diæter og kosttilskud til KOL patienter, herunder rosmarin og fiskeolie. Om de kan kaldes ernæringsstudier, må være en smagsag. Der er her overvejende tale om man kan reducere forbruget af konventionel medicin og effekter på lungefunktionen, som naturligvis også smitter af på appetit og kostindtag.

I øvrigt er 6 minutters gangtesten besværlig at gennemføre som funktionsmål. Østergaard et al (Ugeskr Laeger 2022;184:V0321095) har tydelig vist, at rejse-sætte-sig testen er fuldtud så god. Den er meget lettere at have med at gøre.

Man skal lige huske, at fysisk aktivitet ikke bedrer lungerne hos KOL-patienter. Fysisk aktivitet øger udnyttelsen af den ilt som nu er tilstede.

Datoer i DSKE

Se programmer og tilmeld dig via: [Arrangementer | dske.dk](http://Arrangementer.dske.dk)

Initiativmøde om "Den svage patient" på Køge Universitetshospital torsdag d. 21/3 2024:

For første gang kan DSKE præsentere et initiativmøde i Region Sjælland, nærmere bestemt på Køge Universitetshospital. Programmet kommer til at omhandle ernæring til den svage patient, herunder hvordan disse patienter opspores, under kritisk sygdom og ved kirurgi, samt hvordan vi sikre bedst mulige udskrivelse af disse patienter. Mødet henvender sig til alle med interesse for ernæring på tværs af faggrupper og sektorer.

Deltagelse af gratis, men grundet forplejning vil det være nødvendigt med tilmelding. Tilmeldingen åbner kort inde i det nye år, og DSKE-medlemmer vil blive orienteret herom.

Sæt allerede nu kryds i kalenderen, vi glæder os til at se jer.

Klinisk retningslinje om væske til den ældre patient – 3. april 2024 på Rigshospitalet

Årsmøde i klinisk ernæring, fredag 3. maj 2024. Sæt kryds i kalenderen, tilmelding åbner kort efter nytår. Program på vej

Tarmsvigt – Rigshospitalet, 27. maj 2024

Klinisk retningslinje om ernæring ved cøliaki – dato følger
Ernæringsugen i uge 45, 2024

Program og tilmeldingslink på www.dske.dk

Program er klar på www.dske.dk. Del meget gerne i dit netværk og på sociale medier 😊

Hold øje med DSKE på Facebook:

<https://www.facebook.com/Dansk-Selskab-for-Klinisk-Ern%C3%A6ring-DSKE-825748844131759/>

Kommende aktiviteter uden for DSKE:

Kom med dit initiativ så mange flere kan se hvad der er på vej

Deadline for indlæg til næste nyhedsbrev:

5. Februar 2024 k. 12

Send meget gerne indlæg eller ideer til indlæg til

Mette Holst: mette.holst@rn.dk

Skriv "Indlæg til DSKE Nyhedsbrev" i emnelinjen.